

Nr 819

Av herr Rydén m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 62, angående vissa anslag för budgetåret 1962/63 till stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet.

(Lika lydande med motion nr 678 i Första kammaren)

I motion II: 319 för år 1962 (= I: 329) har vi hemställt att riksdagen måtte besluta att staten vid utförande av offentliga byggnader avsätter 1 % av byggkostnaden för konstnärlig utsmyckning, dels beslutar höja anslagen till avsättning till lotterimedelsfonden till 30 miljoner kronor för budgetåret 1962/63 och hos Kungl. Maj:t anhåller att lotterimedelsfonden överföres från handelsdepartementet till ecklesiastikdepartementet, dels slutligen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsamt utredning för översyn av den nuvarande splittrade administrationsformen i syfte att nå ökad enhetlighet, varvid borde övervägas att skapa ett fristående administrativt organ för statens stöd till kulturlivet.

I motionen vidrördes sålunda en del frågor, som ytterligare aktualiserats i Kungl. Maj:ts proposition nr 62 till innevarande års riksdag. Vi vill nu i anledning av propositionen och i anslutning till vår tidigare motion anföra följande.

Propositionen begränsas i huvudsak till förslag om vissa i och för sig angelägna anslagsförstärkningar.

Ang. konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader

Kungl. Maj:ts förslag om en höjning med 100 000 kr. upp till 500 000 kr. av anslaget till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader innebär att frågan om en på byggkostnaderna procentuellt beräknad insats från statens sida alltjämt skjuts på framtiden. Vi anser emellertid alltfört att 1937 års principbeslut i denna fråga är en rimlig bedömning av den lämpliga omfattningen av den statliga utsmyckningsverksamheten. De invändningar som anförts emot en sådan regel synes icke vara så tungt vägande att de längre bör få förhindra att staten på detta område gör en även till omfattningen berättigad insats. Utöver de skäl till en sådan bedömning som vi tidigare anfört vill vi här peka på det förhållandet att olika kommuner i ökad omfattning börjat tillämpa 1 %-regeln — i vissa fall 2 % — i vad avser den kommunala byggheten utan att detta ansetts medföra särskilda svårigheter. Vidare vill vi i sammanhanget påpeka att 1961 års riks-

dag i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om att lånetaket vid bostadslångivningen skulle kunna höjas på sådant sätt att vid bostadsproduktion en procentuellt beräknad utsmyckning skulle medgivas. Ett synsätt som för statens del är möjligt när hyresgästerna ytterst skall betala den konstnärliga utsmyckningen synes kunna ges en viss relevans även i sådana fall där staten direkt har att täcka utsmyckningskostnaderna.

Ang. beställningsarbeten av svenska dramatiker och tonsättare

De i övrigt föreslagna anslagsförstärkningarna anser vi vara mycket behövliga. Det bör dock betonas att anslagsförstärkningarna enligt vår mening i alltför hög grad begränsats till tidigare former för den statliga bidragsgivningen på det fria kulturområdet. Att andra möjligheter än genom stipendiegivning också bör prövas i det kulturpolitiska arbetet är enligt vår mening angeläget. Utöver den höjning och utvidgning, som föreslagits för stipendiegivning, vill vi därför föreslå att försök också göres att genom *beställningar* av svensk dramatik och svensk musik stödja svenska författare och tonsättare. Vi förordar att för vardera kategorien ett belopp på 50 000 kr. ställes till förfogande att disponeras för beställningsarbeten genom konsertgivande institutioner och teatrar. Fördelningen av dessa belopp bör ske efter ansökan från vederbörande institution av teaterrådet resp. Musikaliska akademien.

Ang. ett fristående administrativt organ för stödet till kulturlivet

Å andra sidan är vi medvetna om svårigheterna att med nuvarande administration av kulturpolitiken finna vägar till en positiv förnyelse i fråga om metodiken på detta område. Även denna bedömning stöder enligt vår mening vårt tidigare framförda önskemål om en utredning i syfte att skapa ett fristående administrativt organ, varom vi framlagt ett förslag i motionerna II: 319 och I: 329 av i år.

Ett sådant organ skulle också kunna medverka till att skapa ökad goodwill till vidgade insatser på kulturområdet inte bara från statens sida, utan även från kommuners, församlingars och organisationers sida. Inte minst blir i ett sådant sammanhang en konsulterande uppgift angelägen.

En fråga som härvid förtjänar särskild uppmärksamhet är huruvida den statliga kulturpolitiken skulle i någon utsträckning kunna ges en sådan utformning, att den också stimulerar kommuner, församlingar och organisationer till ökade insatser både i fråga om stipendiegivning till konstnärer och i fråga om utnyttjandet av konstnärernas arbete. Vi är väl medvetna om svårigheterna att här finna de rätta vägarna. Men vi hyser den uppfattningen att det är särskilt angeläget att staten bör vara mer stimulerande även när det gäller det regionala stödet till kulturfrämjande åtgärder, och vi anser att en koncentration av den nuvarande splittrade administrations-

formen till ett fristående administrativt organ kan åstadkomma resultat i den riktning vi syftar till.

Ang. filmstödet

På ett betydelsefullt avsnitt innebär enligt vår uppfattning propositionen ett väsentligt steg i rätt riktning. Detta är när departementschefen karakteriserar den föreslagna utvidgningen av filmpremiénämndens befogenheter såsom en försöksverksamhet. Det är just försök av det slaget som vi på detta och andra områden finner angelägna. Endast härigenom kan nya och mera ändamålsenliga former för kulturpolitiken ernås. Vidare är det av vikt att undvika ett alltför definitivt synsätt på detta än så länge relativt obearbetade fält för bidragsgivning.

I ett avseende vill vi dock här föreslå en viss uppmjukning av departementschefens formulering, nämligen när han anser att nämnden på grundval av tillgängligt material skall kunna bilda sig en tillförlitlig uppfattning om den avsedda filmens kvalitet samt att den bidragssökande stöder sin framställning med utarbetade kostnadsförslag till färdigställande av filmen. Enligt vår mening innebär denna formulering en viss risk för att frågor om ett förhandsstöd blir alltför snävt behandlade. En större handlingsfrihet bör därför förutsättas för filmpremiénämnden.

Ang. det statliga stipendiestödet åt olika konstnärliga yrkesutövare

Beträffande utökningen av stipendiestödet dels anslagsmässigt och dels så att även olika nya kategorier av konstnärliga yrkesutövare medtagits, så innebär detta ett accepterande av våra redan förra året anförda synpunkter. Vi är därför gärna villiga att härvidlag biträda departementschefens förslag. Dock önskar vi att det även klart uttalas att dessa nya stipendier även må kunna komma *konsthantverkare* till godo. Det är möjligt att departementschefen även avser detta, men tyvärr har denna betydelsefulla grupp icke kommit med i hans för övrigt rätt fullständiga exemplarsamling av konstnärliga yrkesutövare.

Ang. statens konstråd

Vad beträffar det särskilda anslaget till statens konstråds verksamhet anser vi att intill dess ett nytt administrativt organ inrättats bör anslaget höjas. Arvodena till ordförande, övriga ledamöter och sekreterare bör någorlunda motsvara det arbete och den tidsspilla dessa lägger ned på sitt grannliga värv. Däremot är det naturligtvis riktigt att icke nu införa en ordinarie tjänst för sekreterarsysslän.

Med hänsyn härtill föreslår vi att arvodesdelen till statens konstråd upptages till 24 000 kr. och att 8 000 kr. anslås för expenser m. m. — dvs. sammanlagt 32 000 kr.

Ang. kontakten med utlandet

Departementschefens förslag angående ett särskilt anslag för främjande av konstutställningsverksamhet i utlandet biträder vi, ehuru anslaget bör kunna ökas till 200 000 kronor. I detta sammanhang vill vi även föreslå att såväl författare och tonkonstnärer som bildande konstnärer inbjuds att representera vårt land vid olika kontakter med först och främst våra nordiska grannländer men även med den övriga omvärlden i olika officiella sammanhang. Eftersom Svenska institutet gemensamt med olika kulturellt intresserade institutioner gjort framställning till Kungl. Maj:t angående anslag för utställningar av svensk konst i utlandet, skulle vi vilja förorda att denna institution även finge i uppdrag att i olika sammanhang då vårt land bör representera utomlands får handlägga även denna kontaktverksamhet.

Vi erinrar om att vi vid denna riksdags början i januari i motionerna II: 319 och I: 329 föreslagit:

1. att staten vid utförandet av offentliga byggnader skall avsätta 1 % av byggkostnaderna för konstnärlig utsmyckning,

2. att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam utredning för översyn av den nuvarande splittrade administrationsformen i syfte att nå ökad enhetlighet, varvid bör övervägas att skapa ett fristående administrativt organ för statens stöd till kulturlivet,

3. att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att lotterimedelsfonden överföres från handelsdepartementet till ecklesiastikdepartementet, och

4. att höja anslaget till Avsättning till lotterimedelsfonden till 30 miljoner kronor för budgetåret 1962/63;

och dessutom föreslår vi med hänvisning till ovan anförda,

att riksdagen i samband med behandlingen av proposition nr 62 måtte besluta

att anvisa ett anslag av 50 000 kronor till ersättning åt svenska dramatiker för beställningsarbeten,

att anvisa ett anslag av 50 000 kronor till ersättning åt svenska tonsättare för beställningsarbeten,

att anslå 32 000 kronor till statens konstråd för dess verksamhet, samt

att anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor till utställningar i utlandet och för annan kulturell kontaktverksamhet utomlands.

Stockholm den 10 april 1962

Ebbe Rydén

Olof Hammar

Augustinus Keijer

Brita Elmén

Sven Gustafson

Olaus Nyberg

i Göteborg
